

Asia

55-valmiuspaketti komission tiedonanto - Valmiina 55:een: Vuoden 2030 ilmastotavoitteesta totta matkalla kohti ilmastoneutraaliutta

Kokous

EU-ministerivaliokunta

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 14 päivänä heinäkuuta 2021 niin kutsutun 55-valmiuspaketin (jäljempänä myös valmiuspaketti), jonka ehdotuksilla toimeenpannaan EU:n ilmastolailla¹ asetetut velvoitteet vähentää EU:n nettokasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 %:lla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä sekä saavuttaa ilmastoneutraalius EU-tasolla vuoteen 2050 mennessä.

Valmiuspakettiin sisältyy yhteensä 12 lainsäädäntöehdotusta, joista kahdeksan on olemassa olevien säädösten muutoksia ja neljä uusia ehdotuksia. Lisäksi 55-valmiuspakettiin sisältyy komission tiedonanto: Valmiina 55:een: Vuoden 2030 ilmastotavoitteesta totta matkalla kohti ilmastoneutraaliutta (COM(2021) 550 final). Tiedonannossa komissio esittelee valmiuspaketin keskeiset elementit.

Valmiuspaketin osana esitetyistä lainsäädäntöehdotuksista laaditaan erilliset U-kirjelmät. Lisäksi valmiuspaketin kanssa samalla viikolla julkaistusta EU:n metsästrategiasta laaditaan erillinen e-kirje. Lainsäädäntöehdotusten työryhmäkäsittelyt neuvostossa alkavat syyskuussa ja neuvostokäsittelyt lokakuussa 2021.

Suomen kanta

Suomi on osana Euroopan unionia sitoutunut Pariisin ilmastopöytäkirjaan. Tavoite edellyttää pitkän aikavälin ilmastotoimien rakentamista siten, että EU:n hiilineutraalius saavutetaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla ennen vuotta 2050. Osana tätä tavoitetta valtioneuvosto pitää tärkeänä, että 55-valmiuspaketista käytävien neuvottelujen lopputuloksena kokonaisuudessaan saavutetaan vuodelle 2030 asetettu vähintään 55% ilmastotavoite, joka voidaan myös ylittää.

Valmiuspaketin ehdotuksilla on lukuisia ristikkäisvaikutuksia, ja valtioneuvosto korostaa, että valmiuspaketin kunnianhimoisuuden ylläpitäminen kokonaisuutena tulee varmistaa.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/1119, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2021, puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki)

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että neuvottelut edistyvät ripeästi, jotta toimeenpanolle jää riittävästi aikaa. Samalla valtioneuvosto korostaa, että 55-valmiuspaketti myös ohjaa EU:n siirtymää kohti ilmastoneutraalia taloutta. Siirtymä tulee toteuttaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä, vaikuttavalla ja kustannustehokkaalla tavalla huomioiden luontokadon ehkäisyyn, digitalisaatioon sekä siirtymän oikeudenmukaisuuteen liittyvät näkökohdat.

Valtioneuvosto arvioi ehdotuksia kansallisen ja eurooppalaisen kokonaisedun näkökulmasta. Ilmastovaikutusten lisäksi ehdotusten tulee monipuolisesti huomioida vaikutukset muun muassa kilpailukykyyn, valtion tulokertymään ja Suomen maksuihin EU:lle. Lisäksi on tärkeää systemaattisesti arvioida päätösten vaikutuksia kansalaisten hyvinvointiin.

Tarkemmat kannat valmiuspaketin osana annettuihin lainsäädäntöehdotuksiin esitetään niitä koskevissa erillisissä U-kirjelmissä.

Pääasiallinen sisältö

EU:n tavoitteissa vähentää nettopäästöjään vähintään 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta sekä olla ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä ei ole enää kyse pyrkimyksistä tai kunnianhimosta vaan velvoitteista, jotka on kirjattu eurooppalaiseen ilmastolakiin. Nämä tavoitteet myös luovat mahdollisuuksia innovoinnille, investoinneille ja työllisyydelle.

55-valmiuspaketti on kattavin komission esittämä ilmasto- ja energia-alan lainsäädäntökokonaisuus. Valmiuspaketilla pyritään luomaan EU:lle valmiudet toteuttaa perustavanlaatuinen muutos, jota tarvitaan kaikkialla taloudessa, yhteiskunnassa ja teollisuudessa. Ajoissa toimiminen mahdollistaa muutoksen suunnittelun sen sijaan, että joutuisimme ainoastaan sopeutumaan ja mukautumaan siihen. Valmiuspaketin ehdotukset perustuvat EU:n jo toteuttamaan politiikkaan ja lainsäädäntöön ja valmistelemaa työtä on tehty Euroopan vihreän kehityksen ohjelman kautta. Siirtymän tukemiseen on myös varattu ennennäkemätön määrä resursseja mm. EU:n elpymissuunnitelman, Next GenerationEU –välineen ja EU:n seuraavan pitkän aikavälin rahoituskehityksen kautta. Näiden lisäksi korostuu kestävä rahoituksen ja yksityisten investointien tarve.

55-valmiuspaketin tavoitteena on sekä toimin että esimerkin avulla vahvistaa EU:n maailmanlaajuista ilmastojohtajuutta.

55-valmiuspaketin ehdotukset liittyvät läheisesti toisiinsa ja niillä pyritään oikeudenmukaisen, kilpailukykyisen ja vihreän siirtymän varmistamiseen vuoteen 2030 mennessä ja sen jälkeen. Voimassa olevasta lainsäädännöstä pyritään tekemään kunnianhimoisempaa ja lisäksi esitetään uusia ehdotuksia. Paketilla vahvistetaan kaikkiaan kahdeksaa nykyistä säädöstä ja esitetään neljää uutta aloitetta politiikan ja talouden eri aloilla, joita ovat ilmasto, energia ja polttoaineet, liikenne, rakennukset, maankäyttö ja metsätalous.

Vaikutustenarviointi tukee lainsäädäntöehdotuksia ja pyrkii huomioimaan paketin osien sisäiset yhteydet. Komission analyysi osoittaa, että liiallinen tukeutuminen tiukempiin sääntelypolitiikkoihin johtaisi tarpeettoman suuriin taloudellisiin rasitteisiin, kun taas hiilen hinnoittelu ei yksinään korjaisi markkinoiden jatkuvia toimintapuutteita ja markkinoihin liittymättömiä esteitä. Komissio on näin olleen pyrkinyt valitsemassaan

politiikkayhdistelmässä huolellisesti tasapainoon hinnoittelun, tavoitteiden, normien ja tukitoimenpiteiden välillä.

Komissio korostaa, että valmiuspaketti on laadittu huolellisesti sen varmistamiseksi, että luodaan oikea tasapaino poliittisten toimenpiteiden ja tulojen välillä, jotta voidaan suunnitella ja edistää oikeudenmukaista ja perustavanlaatuista muutosta kaikkialla EU:n taloudessa. Se muistuttaa, että kunkin välineen painotuksen muuttamisella on väistämättä kerrannaisvaikutuksia useisiin muihin välineisiin, ja ehdotettujen toimenpiteiden mahdollinen poistaminen edellyttää ehdotusten tehostamista muilla aloilla.

Koko talouden kattava lähestymistapa: Oikeudenmukainen, kilpailukykyä edistävä ja vihreä siirtymä

55-valmiuspaketin tavoitteena on saavuttaa EU:n korotettu päästövähennystavoite ja luoda mahdollisuuksia osallistua siirtymään, auttaa eniten tukea tarvitsevia ja saada aikaan suurempia kokonaispäästövähennyksiä. Komission mukaan sillä tuetaan myös EU:n vihreää elpymistä pandemiasta, autetaan levittämään ympäristönormeja EU:n ulkopuolelle ja vauhditetaan innovointia tulevaisuuden tuotteissa ja teknologioissa.

Sosiaalisesti oikeudenmukainen siirtymä: eriarvoisuuden ja energiaköyhyyden torjunta ilmastotoimien avulla

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman keskeisenä periaatteena on solidaarisuus sukupolvien, jäsenvaltioiden, alueiden, maaseutu- ja kaupunkialueiden sekä yhteiskunnan eri osien välillä. Ilmastoneutraaliuden saavuttaminen edellyttää yhteistä käsitystä tavoitteista, yhteisiä toimia ja erilaisten haasteiden ja lähtökohtien tunnustamista. 55-valmiuspaketissa pyritään jakamaan ilmastotavoitteista aiheutuva taakka jäsenmaiden kesken niiden suhteellisen vaurauden perusteella, otetaan tuloja jaettaessa huomioon jäsenvaltioiden erilaiset valmiudet ja puututaan eriarvoisuuteen kunkin jäsenvaltion sisällä.

Valmiuspaketti sisältää ehdotuksen kokonaan uudesta **ilmastotoimien sosiaalirahastosta**, joka tarjoaisi jäsenvaltioille kohdennettua rahoitusta niiden kansalaisten tukemiseksi, joihin energia- ja liikenneköyhyys vaikuttaa eniten tai jotka ovat vaarassa kärsiä siitä, että päästökauppaa laajennetaan liikenteeseen ja rakennuksiin. Energiaköyhyys koskettaa jopa 34 miljoonaa ihmistä EU:ssa. Rahasto perustuisi nykyisiin solidaarisuusmekanismeihin ja täydentää niitä. Rahaston koko vastaisi komission ehdotuksessa 25 % tieliikenteen ja rakennusten erillislämmityksen päästökaupan ennakoidusta tuotosta. Määräaikainen rahasto toimisi vuosina 2025-2032 ja olisi jaettu kahteen toimikauteen. Jäsenmaat luovuttaisivat osan uuden päästökaupan huutokauppatuloista EU:n omiksi varoiksi, jotka ehdotuksen mukaan pääomitettaisiin. Siten ehdotus edellyttää muutoksia omia varoja koskevaan päätökseen. Muutoksia tarvittaisiin myös monivuotiseen rahoituskehikseen, koska rahastoin ensimmäisellä toimikaudella 2025-2027 lisärahoitustarve on 23,7 miljardia euroa. Edellä mainituista muutostarpeista ja EU:n omista varoista komissio antaa esityksensä myöhemmin syksyllä 2021.

Lisäksi komissio kehottaa jäsenvaltioita käyttämään sosiaalisen ilmastorahaston lisäksi osan rakennusten ja tieliikenteen päästöoikeuksien huutokaupasta saatavista tuloista siihen, että lievennetään vaikutuksia, jotka kohdistuvat heikossa asemassa oleviin pienen- ja keskituloisiin kotitalouksiin ja liikennepalvelujen käyttäjiin.

Jäsenvaltiot, joissa fossiilisten polttoaineiden osuus energialähteiden yhdistelmässä on suurempi, kasvihuonekaasupäästöt suuremmat, energiantensiteetti korkea ja BKT asukasta kohti alhainen, hyötyvät myös **tehostetusta modernisaatorahastosta**. Rahaston varat määräytyvät hiilen hinnan mukaan, mutta rahastoon lisätään 192,5 miljoonaa päästöoikeutta.

Kilpailukykyä edistävä siirtymä: uusia mahdollisuuksia teollisuuden ja alakohtaisten muutosten mukana

Komission mukaan kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien (NECP) ja hallintoasetuksen tulevilla tarkistuksilla varmistetaan vuoteen 2030 ulottuvan vihreän siirtymän yhdenmennyssuunnittelu, täytäntöönpano ja seuranta.

Valmiuspaketin kulmakivenä on hyödyntää EU:n **päästökauppajärjestelmän** merkittäviä saavutuksia vahvistamalla sitä ja soveltamalla sitä uusilla aloilla, joilla päästövähennyksiä ei ole tähän mennessä tapahtunut. Hiilen hintasignaalin lisäksi tarvitaan selkeitä tavoitteita muutoksen aikaansaamiseksi. Tästä esimerkkinä on tarkistettu **taakanjakoasetus**, joka antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden toteuttaa kansallisia toimia, joilla puututaan rakennusten, liikenteen, maatalouden, jätehuollon ja pienteollisuuden päästöihin. Ehdotuksella on tarkoitus vähentää näiden alojen päästöjä 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoteen 2005 verrattuna. Periaatteet, joiden mukaan suhteelliset ponnistelut jaetaan jäsenvaltioiden kesken, ovat samat kuin aiemmin. Suomen taakanjakoasetuksen 2030 tavoite nousee aiemmasta 39 prosentista 50 prosenttiin.

Komission vaikutusarviointien mukaan ilman päästökaupan laajentamista liikenteeseen ja rakennuksiin, tarvittaisiin nyt tehtäviä ehdotuksia paljon tiukempia sääntelytoimia kaikilla aloilla, ml. polttoainestandardit, uusiutuva energia, energiatehokkuus ja verotus.

Teollisuuden muutos ja hiilen hinnoittelu

Komission mukaan vihreä siirtymä tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia eurooppalaiselle teollisuudelle, sillä maailma seuraa EU:n johtoasemaa puhtaiden uusien teknologioiden ja tuotteiden markkinoiden kehittämisessä sekä kestävien, paikallisten ja osaamista vaativien työpaikkojen luomisessa kaikkialla EU:ssa. EU:n teollisuus on valmis investoimaan, mutta se tarvitsee ennustettavuutta ja johdonmukaista sääntelykehystä, infrastruktuurin käyttömahdollisuuksia ja innovoinnin tukemista.

Valmiuspaketissa on sekä uusia vaatimuksia teollisuuden tuotantoprosessien hiilipäästöjen vähentämiseksi että tukimekanismeja uusien teknologioiden käyttöönotolle. **Innovaatorahasto**, josta tuetaan yritysten ja pk-yritysten investointeja puhtaaseen energiaan, lisää rahoitustaan innovatiivisille hankkeille ja infrastruktuurille, joilla teollisuuden hiilidioksidipäästöjä voidaan vähentää. Erityistä huomiota kiinnitetään hankkeisiin aloilla, jotka kuuluvat **hiilidioksidipäästöjen rajamekanismin (CBAM)** piiriin.

Koska päästöjä on vähennettävä enemmän, komissio ehdottaa, että vuoteen 2030 mennessä **EU:n tarkistetun päästökauppajärjestelmän** kattamilla aloilla on vähennettävä kasvihuonekaasupäästöjä 61 prosenttia vuoden 2005 tasoon verrattuna. Tämän saavuttamiseksi vuotuista päästökattoa on alennettava niin, että se vastaa vuodelle 2030 asetettavaa korkeampaa tavoitetasoa.

Hiilen hinnoittelun roolin vahvistamiseksi liikennealalla komissio ehdottaa, että nykyinen EU:n päästökauppajärjestelmä ulotetaan koskemaan **meriliikennettä** asteittain vuosina 2023–2025.

Lentoliikenteen harjoittajilta vaaditaan myös lisäponnisteluja päästöjen vähentämiseksi, minkä vuoksi komissio ehdottaa tällä alalla nykyisin maksutta jaettavien päästöoikeuksien asteittaista poistamista. Jotta ilmailun päästöihin voitaisiin puuttua myös maailmanlaajuisesti, **kansainvälisen lentoliikenteen päästöhyvitysjärjestelmä (CORSIA)** pannaan täytäntöön EU:n päästökauppajärjestelmän kautta.

Komissio ehdottaa, että **tieliikennettä ja rakennuksia koskevaa päästökauppaa aletaan soveltaa vuodesta 2026 alkaen**. Tämä toteutetaan erillisessä järjestelmässä, jossa keskitytään alkupään polttoainetoimittajiin ja jossa polttoaineiden tuottajat veloitetaan noudattamaan järjestelmää sen sijaan, että vaadittaisiin yksittäisiä kotitalouksia tai tieliikenteen käyttäjiä osallistumaan siihen suoraan. Tieliikenteen ja rakennusalan päästöille asetetaan yläraja, ja päästökattoa alennetaan ajan mittaan, jotta kokonaispäästöt pienenevät. Maantieliikenteessä ja rakennuksissa hiilestä irtautuminen on ollut tähän mennessä hyvin vaikeaa. Komission mukaan tieliikenteen päästökauppa lisää kannustimia puhtaampien polttoaineiden toimittamiseen olemassa oleviin ajoneuvoihin. Se parantaa markkinoilla olevien polttoaineiden saatavuutta nykyistä ajoneuvokantaa varten ja kannustaa polttoaineen toimittajia irtautumaan polttoaineissaan hiilestä. Hiilen hinta itsessään ei kuitenkaan takaa nopeaa siirtymistä päästöttömään liikkumiseen, vaan sitä varten tarvitaan täydentäviä politiikkoja, myös latausinfrastruktuurin osalta. Samalla lailla päästökauppajärjestelmän soveltaminen polttoaineisiin rakennusalailla auttaa tuomaan markkinoille puhtaampia lämmityspolttoaineita, lyhentämään korjausinvestointien takaisinmaksuaikoja ja nopeuttamaan polttoaineen vaihtoa olemassa olevien rakennusten lämmityksessä ja jäähdytyksessä. Tätä täydennetään poliittisilla toimenpiteillä, joilla parannetaan rakennusten, energiaa käyttävien laitteiden ja energiajärjestelmien energiatehokkuutta niin, että asuntoihin sekä lämmitykseen ja jäähdytykseen tarvittavan energian kokonaismäärä vähenee.

Komissio ehdottaa uutta **hiilidioksidipäästöjen rajamekanismia** torjumaan hiilivuodon riskiä, joka on olemassa niin kauan kuin kansainvälisillä kumppaneilla ei ole vastaavaa tavoitetasoa kuin EU:ssa. Riskin toteutuessa maailmanlaajuiset päästöt eivät vähene.

Teollisuuden siirtymän kohti ilmastoneutraaliutta on oltava kollektiivinen ja osallistava ponnistus, jonka teolliset ekosysteemit yhdessä suunnittelevat. Keväällä päivitetystä teollisuusstrategiassa on viittaus työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien kanssa yhdessä luotavista siirtymäväylistä, joilla voidaan kartoittaa, miten siirtymää voidaan parhaiten nopeuttaa ja hyödyntää.

Koulutus on keskeisessä asemassa vihreää taloutta koskevan tietoisuuden lisäämisessä ja osaamisen parantamisessa. Komissio toteuttaa kestävästä kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymis- ja palautumiskykyä tukevalla Euroopan osaamisohjelmalla lippulaivatoimia, joilla tarjotaan ihmisille oikeanlaiset taidot vihreää ja digitaalista siirtymää varten.

Puhtaampi liikkuminen ja liikenteen polttoaineet

Liikenne muodostaa lähes neljänneksen EU:n kasvihuonekaasupäästöistä ja on suurin ilmansaasteiden aiheuttaja kaupungeissa. Päästöt ovat edelleen suuremmat kuin vuonna

1990 ja ilmastoneutraaliuden saavuttaminen edellyttää liikenteen kokonaispäästöjen vähentämistä 90 prosentilla vuoteen 2050 mennessä.

55-valmiuspakettiin sisältyy neljä ehdotusta, joilla edistetään puhtaampia ajoneuvoja ja polttoaineita teknologianeutraalilla tavalla. Uusien henkilö- ja pakettiautojen **hiilidioksidipäästöstandardien tarkistamisella** pyritään edelleen vähentämään näiden ajoneuvojen kasvihuonekaasupäästöjä ja tarjoamaan selkeä ja realistinen etenemissuunnitelma kohti päästötöntä liikkumista. **Vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuria koskevalla asetuksella** varmistetaan, että puhtaiden ajoneuvojen lataamiseen ja tankkaamiseen otetaan käyttöön yhteen toimivaa ja käyttäjäystävällistä infrastruktuuria kaikkialla EU:ssa. Tiukemmat hiilidioksidipäästönormit nopeuttavat päästöttömien ajoneuvojen yleistymistä tieliikenteessä, kun taas infrastruktuurivelvoitteiden avulla otetaan käyttöön tarvittavat lataus- ja tankkausasemat. Samalla rakennetaan edelleen kestävää ja maailmanlaajuisesti kilpailukykyistä akkujen arvoketjua.

Komissio ehdottaa myös **kestävien polttoaineiden käyttöönoton edistämistä lento- ja meriliikenteessä**. Tällä täydennetään ilmailun ja meriliikenteen päästökauppajärjestelmää, ja sen myötä saastuttavista polttoaineista tulee toimittajille kalliimpia. **ReFuelEU Aviation** -aloite velvoittaa polttoaineiden toimittajat lisäämään yhä suuremman osuuden kestäviä lentopolttoaineita EU:n lentoasemilla tankattavaan lentopetroltiin. Lisäksi sillä kannustetaan ottamaan käyttöön synteettisiä polttoaineita (sähköstä tuotettuja polttoaineita). Tulevalla päästötöntä ilmailua koskevalla allianssilla täydennetään tätä työtä, jotta voidaan varmistaa markkinoiden valmius murroksellisiin ilma-aluskokoonpanoihin (esim. vety ja sähkö). Komissio kehottaa neuvostoa ja Euroopan parlamenttia myös nopeasti sopimaan päivitetystä yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevasta sääntelykehyksestä, jonka arvioidaan vähentävän ilmailun päästöjä jopa 10 prosentilla. **FuelEU Maritime** –aloitetta koskevalla ehdotuksella, jolla pyritään edistämään kestäviä meriliikenteen polttoaineita, asetetaan uusia vaatimuksia EU:n satamiin saapuville tai satamista lähteville aluksille riippumatta siitä, minkä lipun alla ne purjehtivat. Niiden käyttämän energian kasvihuonekaasupitoisuudelle asetetaan enimmäisraja ja näitä rajoituksia tiukennetaan ajan mittaan. Tuleva uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden arvoketjua koskeva allianssi edistää lupaavimpien polttoaineiden tarjontaa ja käyttöönottoa kaikissa liikennemuodoissa.

Komissio toteaa, että varmuus näiden alojen päästötehokkuudesta voidaan taata vain varmistamalla, että uudet polttoaineet täyttävät uusiutuvia energialähteitä koskevat kestävyyskriteerit. Ilmailun alalla pannaan täytäntöön **ICAOn kansainvälisen lentoliikenteen päästöhyvitysjärjestelmä (CORSIA)**. Näitä toimenpiteitä täydennetään **tarkistetulla energiaverodirektiivillä**, joka tekee puhtaammista polttoaineista houkuttelevampia kaikissa liikennemuodoissa ja poistaa mahdollisuudet käyttää saastuttavia polttoaineita.

Energia

Energian osuus EU:n päästöistä on 75 prosenttia, joten energijärjestelmän muutoksen rooli on keskeinen. Päivitetystä **uusiutuvaa energiaa koskevassa direktiivissä** ehdotetaan, että yleinen sitova tavoite uusiutuvien energialähteiden osuudelle EU:n energialähteiden yhdistelmässä nostetaan nykyisestä 32 prosentista uudelle 40 prosentin tasolle. Tätä täydennetään ohjeellisilla kansallisilla panoksilla, joista käy ilmi, miten kunkin jäsenvaltion olisi osallistuttava yhteisen tavoitteen saavuttamiseen. Ehdotuksen tavoitteena on komission mukaan tehdä energijärjestelmästä puhtaampi ja tehokkaampi tukemalla uusiutuviin energialähteisiin perustuvaa sähköistämistä ja edistää uusiutuvien polttoaineiden, kuten

puhtaan vedyn, käyttöönottoa esimerkiksi teollisuuden ja liikenteen kaltaisilla aloilla, joilla tämä on vaikeampaa.

Energiatehokkuusdirektiivin tarkistuksessa ehdotetaan energiatehokkuustavoitteiden tavoitetasoa nostamista EU:n tasolla ja niiden tekemistä sitoviksi. Tämän pitäisi vähentää energiankulutusta 9 prosentilla vuoteen 2030 mennessä verrattuna perusennusteisiin. Tässä yhteydessä jäsenvaltioiden toimia ohjaavat myös energiatehokkuuden ohjeelliset kansalliset viitearvot, jotka lasketaan uudella kaavalla. Myöhemmin tänä vuonna tehdään myös **rakennusten energiatehokkuutta koskevan direktiivin tarkistus**. Siinä yksilöidään erityistoimenpiteitä, joilla nopeutetaan rakennusten peruskorjausten määrää ja edistetään energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa koskevia tavoitteita sekä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä rakennusallalla.

Energiatuotteiden verojärjestelmällä on luotava oikeanlaiset kannustimet, jotta voidaan sekä säilyttää sisämarkkinat että tukea vihreää siirtymää. Siksi **energiaverodirektiivin** tarkistuksessa ehdotetaan lämmitys- ja liikennepolttoaineiden vähimmäisverokantojen yhdenmukaistamista EU:n ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kanssa.

Vihreä siirtymä: luonnonsuojelu ja EU:n luonnollisen hiilinielun lisääminen

Ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä kriisejä ei voida käsitellä erikseen vaan ne on ratkaistava yhdessä. Luonnon ennallistaminen ja luonnon monimuotoisuuden elvyttäminen on olennaisen tärkeää hiilen sitomiseksi ja varastoimiseksi. EU:n metsien, maaperän, kosteikkojen ja turvemaiden, valtamerien ja vesimuodostumien kykyä toimia hiilinieluna ja –varastoina on lisättävä. Tarvitaan myös maatalouskäytäntöjä, joissa uudistetaan maaperän laatua elintarviketuotannon turvaamiseksi.

Osana päivitettyä **maankäyttöä, maankäytön muutosta ja metsätaloutta koskevaa asetusta** komissio ehdottaa kunnianhimoisempien tavoitteiden asettamista EU:n luonnollisten hiilipoistumien laajentamiselle, mikä on olennaisen tärkeää päästöjen tasapainottamiseksi ja ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi. Uudella ehdotuksella pyritään kääntämään nykyinen suuntaus, jossa hiilidioksidin poistumat vähenevät, ja lisäämään EU:n metsien ja muiden luonnollisten hiilinielujen laatua ja määrää. Ehdotuksessa EU:n tavoitteeksi kasvihuonekaasujen nettopoistumiksi LULUCF-sektorilla asetetaan 310 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuoteen 2030 mennessä. Tämän yhteisen tavoitteen edistämiseksi esitetään erityisiä kansallisia tavoitteita. Vuoden 2030 jälkeen komissio arvioi edistymistä ja suunnittelee ehdotuksia tämän sektorin ohjaamiseksi oikeaan suuntaan ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ottaen huomioon LULUCF-sektorin päästöt ja poistumat sekä maatalouden muut kuin hiilidioksidipäästöt. Jäsenvaltiot säilyttävät jonkin verran joustovaraa taakanjakoasetuksen ja LULUCF-sektorin ponnistelujen jakamisessa.

Komissio toteuttaa myös useita toimenpiteitä, joilla kannustetaan noudattamaan hyviä käytäntöjä biomassan tuotannossa ja varmistetaan, että puubiomassan tarjonta ja kysyntä pysyvät kestävyysrajoissa ja että ne vastaavat tavoitteita, jotka liittyvät luonnon monimuotoisuuden ennallistamiseen, luonnon terveyden parantamiseen ja maapallon resurssien rajoissa pysymiseen. Uusiutuvan energian tuotantoa koskevaan ehdotukseen sisältyy **bioenergian kestävyyskriteerien vahvistaminen** laajentamalla niiden soveltamisalaa ja suurentamalla hankinnalle kiellettyjä alueita. Bioenergian osuus uusiutuvan energian tuotannosta on tällä hetkellä noin 60 prosenttia, ja vaikka tämän osuuden ennustetaan vähenevän vuosina 2030–2050, uusiutuvan energian kokonaiskysyntä kasvaa. Ehdotuksessa vahvistetaan kaskadikäytön periaate. Sen mukaan suositetaan sellaista puun käyttöä, josta saadaan suurin lisäarvo, ja varmistetaan, että kestävästi hankitun biomassan käyttöä koskevat kansalliset tukijärjestelmät ovat sen mukaisia ja että vältetään luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvat haitalliset vaikutukset.

Uudella EU:n metsästrategialla, joka esiteltiin yhdessä 55-valmiuspaketin kanssa, sekä tulevilla uudella maaperästrategialla, EU:n luonnon ennallistamista koskevalla lailla ja hiiltä sitovaa viljelyä koskevalla aloitteella, jotka on tarkoitus antaa myöhemmin vuonna 2021, vahvistetaan edelleen EU:n luonnollisia hiilinieluja, varmistetaan, että luonnon monimuotoisuudella on keskeinen asema yleisessä lähestymistavassa, ja tuetaan metsätalouden ja metsäalan ratkaisevan tärkeitä sosiaalisia ja taloudellisia tehtäviä.

Mahdollisuudet ja kannustimet: innovointi ja investoinnit kilpailukykyä edistävään siirtymään

Ilmastoneutraaliin talouteen siirtyminen tukee innovointia ja 55-valmiuspaketin ehdotukset tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia kehittää, ottaa käyttöön ja viedä vähähiilisiä teknologioita sekä luoda vihreitä työpaikkoja. Selkeät poliittiset puitteet tavoitteinen ja toimintalinjoinen antavat sijoittajille lisää varmuutta ja vähentävät riskiä investointien lukkiutumisesta hiili-intensiivisiin teollisuudenaloihin. EU hyötyy etulyöntiasemasta, kun maailmanlaajuiset ilmastotoimet lisääntyvät.

EU:n pitkän aikavälin talousarvio ja sen Next GenerationEU –elpymispaketti on suunniteltu erityisesti tukemaan vihreää siirtymää. Monivuotisen rahoituskehiksen ohjelmista 30 prosenttia on tarkoitettu ilmastotoimien tukemiseen. Elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettavien jäsenvaltioiden kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien on edistettävä vihreää siirtymää toimenpiteillä, joiden osuus on vähintään 37 prosenttia suunnitelmien määrärahoista. Julkinen rahoitus yksin ei kuitenkaan riitä. Siirtymän rahoittamiseen tarvittavien yksityisten investointien vapauttamiseen auttaa strategia kestävässä talouteen siirtymisen rahoittamiseksi.

Kun komissio tarkastelee uudelleen ympäristöä ja energiaa koskevia valtiontukisuuntaviivoja, se kiinnittää erityistä huomiota sen varmistamiseen, että ne vastaavat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman soveltamisalaa ja tavoitteita.

Kestävä EU kestävässä maailmassa

Vaikka EU:n osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on vain kahdeksan prosenttia, se tunnustaa olevansa vastuussa suuremmasta osuudesta kumulatiivisia päästöjä. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, joka toimii EU:n kasvu- ja kilpailukykystrategiana, muovaa osaltaan globaalia narratiivia, vaikuttaa poliittisiin ja liiketoiminnan markkinoihin ja näyttää esimerkkiä. Maailmanlaajuinen sitoutuminen ja kansainvälinen yhteistyö ovat avainasemassa ilmastokriisin ratkaisemisessa, ja EU toimii aktiivisesti kumppanimaiden kanssa kahden- ja monenvälisesti. Komission mukaan 55-valmiuspaketti tarjoaa perustan EU:n sitoumuksille maapalloa ja maailmaa kohtaan Pariisin sopimuksen mukaisesti.

Hiilestä irtautumisen eteneminen EU:ssa ei komission mukaan saa tarkoittaa sitä, että hiilidioksidipäästöt siirtyisivät EU:n rajojen ulkopuolelle. Tällaista hiilivuotoa on tähän saakka ehkäisty myöntämällä ilmaisia päästöoikeuksia päästökauppajärjestelmässä. Järjestelmä on vähentänyt tehokkaasti hiilivuodon riskiä, mutta samalla se myös heikentää kannustimia investoida ympäristöystävällisempään tuotantoon kotimaassa ja ulkomailla. Tämän vuoksi komissio ehdottaa nyt **hiilidioksidipäästöjen rajamekanismia (CBAM)**. Mekanismi on suunniteltu ilmastotoimien välineeksi, ja sillä otetaan käyttöön markkinadynamiikka, joka suojelee EU:n ja maailmanlaajuisista ilmastopolitiikkaa vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä EU:ssa ja maailmanlaajuisesti

ja kannustaa asianomaisia aloja nykyaikaistamaan toimintaansa, tekemään siitä kestävämpää ja vähentämään hiilipitoisuutta.

Hiilirajamekanismi otetaan asteittain käyttöön muutamien valittujen tuotteiden osalta. Ensimmäisinä vuosina sovelletaan yksinkertaistettua järjestelmää, jonka tavoitteena on helpottaa mekanismin sujuvaa käyttöönottoa. Hiilirajamekanismia koskevalla ehdotuksella varmistetaan, että hiilen hinta on sama kotimaisissa ja tuontituotteissa, mikä takaa syrjimättömyyden sekä sen, että noudatetaan WTO:n sääntöjä ja EU:n muita kansainvälisiä velvoitteita. Kyseisillä aloilla hiilirajamekanismi otetaan asteittain käyttöön ja ilmaisista päästöoikeuksista luovutaan. Näin varmistetaan, että uusi järjestelmä tarjoaa EU:n ja ulkomaisille teollisuudenaloille voimakkaampia kannustimia innovoida ja vähentää päästöjä. Lisäksi EU:n ulkopuoliset alat ja yritykset, joiden tuotantokykyissä hiilipitoisuus on jo alhaisempi tai joihin sovelletaan samanlaista hiilen hinnoittelujärjestelmää, hyötyvät tästä hiilirajamekanismin puitteissa. Näin ollen mekanismi on myös kutsu kansainvälisille kumppaneille ilmastotavoitteiden tiukentamiseen yhdessä.

Maailmanlaajuinen luopuminen fossiilisista polttoaineista on jo hyvässä vauhdissa. Vaikutukset ulottuvat ilmastoa ja ympäristöä pidemmälle ja ovat myös geopolittisia. EU:n on mukautettava politiikkojaan varmistaakseen vakaa siirtymä myös rajojensa ulkopuolella. Tässä hengessä Euroopan komissio aikoo pian esittää uutta lainsäädäntöä, jolla minimoidaan EU:n vaikutus metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen maailmanlaajuisesti ja sisällytetään yritysten kestävä hallinnointi yritysten strategiaihin.

Komission mukaan EU odottaa, että myös kumppanimaat noudattavat Pariisin sopimuksen mukaisia sitoumuksiaan. EU on valmis työskentelemään yhdessä heidän kanssaan vahvistamalla **EU:n ilmastodiplomatiaa**.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiedonanto ei ole SEUT 288 artiklassa tarkoitettu säädös. Se ei ole oikeudellisesti sitova.

Kunkin tiedonannossa esitellyn lainsäädäntöehdotuksen oikeusperusta ja päätöksentekomenettely on esitetty sitä käsittelevässä erillisessä U-kirjelmässä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Ympäristöjaoston kirjallinen menettely 25.-26.8.2021
EU-ministerivaliokunta 3.9.2021

Eduskuntakäsittely

EU:n komission tiedonanto vihreän kehityksen ohjelmasta (Green Deal), E 61/2019 vp,
Valtioneuvoston selvitys: EU:n uusi ilmastotavoite 2030, E 118/2020 vp
Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta: Vahva ja yhtenäinen EU – kohti kestävämpää Euroopan unionia, VNS 7/2020 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kyseessä on komission tiedonanto, joka ei ole oikeudellisesti sitova. Tiedonantoon sisältyvien lainsäädäntöehdotusten vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön on esitetty niitä koskevissa U-kirjelmissä.

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonannolla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Tiedonantoon sisältyvien lainsäädäntöehdotusten taloudelliset vaikutukset on esitetty niitä koskevissa U-kirjelmissä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Sanna Marinin hallitusohjelma sisältää linjauksen siitä, EU:n 2030 ilmastotavoitetta tulisi nostaa vähintään 55 prosenttiin. Hallitusohjelmassa EU:n päästövähennyskeinoista linjataan erityisesti päästökauppasektorin syventämisestä ja laajentamisesta sekä hiilirajamekanismin selvittämisestä.

Tiedonannossa kuvatut lainsäädäntöehdotukset on käsitelty omissa U-kirjelmissään.

Muiden EU-jäsenmaiden kannat eivät ole vielä tiedossa.

Asiakirjat

Komission tiedonanto: Valmiina 55:een: Vuoden 2030 ilmastotavoitteesta totta matkalla kohti ilmastoneutraaliutta, COM(2021) 550 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

EU-erityisasiantuntija Johanna Kentala-Lehtonen, VNK,
johanna.kentala-lehtonen@gov.fi, 0295 160 960

EUTORI-tunnus

EU/2020/0785

Liitteet**Viite**

Asiasanat	energia, energiansäästö, energiatehokkuus, energiaverotus, ilmasto- ja energiapaketti, ilmastonmuutos, kansainvälinen liikenne, lentoliikenne, liikenne, maankäyttö, maatalous, päästökauppa, tieliikenne, tullit, uusiutuvat energianlähteet, metsät
Hoitaa	LVM, MMM, TEM, UM, VM, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, OKM, OM, RUOKA, SM, STM, TULLI, VH, VNK, VTV
